Dinsdag 9 maart 1915 – ochtendeditie

Belgische vluchtelingen.

Aan 500 vluchtelingen te Haarlem is kennis gegeven, dat zij deze week vrijwillig naar België hadden terug te keren of dat zij anders maandag aanstaande naar een der kampen zouden worden overgebracht.

Belgische studiereizen.

Een daartoe ingestelde Belgische commissie heeft aan de Nederlandse Reisvereniging verzocht, haar medewerking te verlenen, opdat hier vertoevende Belgen tijdens hun verblijf in Nederland gezamenlijke reizen in ons land kunnen maken ter bestudering van handel, nijverheid, verkeer, techniek, openbare werken, landbouw, maatschappelijke arbeid, bibliotheekwezen, onderwijs, koloniën enz.

De Nederlandse Reisvereniging heeft zich naar aanleiding van dit verzoek tot de afdelingen en correspondenten gewend om medewerking.

Aanval uit de lucht op Oostende.

Londen, 8 maart. Vier watervliegtuigen hebben gistermiddag een tocht gedaan naar Oostende en elf bommen geworpen op de basis voor herstel van duikboten en vier op de Kursaal, die tot militair hoofdkwartier dient. Alle vliegtuigen en vliegers zijn teruggekeerd. Waarschijnlijk is aanzienlijke schade aangericht. Er zijn geen duikboten gezien.

Berlijn, 8 maart. Aan de Vossische Zeitung wordt geseind dat de president der Kamer van Koophandel te Brussel de gevluchte burgers

uit de gespaard gebleven steden en dorpen van België als deserteurs heeft aangeduid. Met deze uitdrukking bedoelde hij de kamerleden, senatoren, burgemeesters, schepenen, gemeenteraadsleden, rechters en notarissen, die zoals hij zegde, “hun mandaat, hun betrekking en hun ambt met voeten hebben getreden.” Deze woorden werden met langdurige toejuichingen begroet.

Naar de Echo Belge uit Havre verneemt, is er een koninklijk besluit afgekomen, waarbij alle mannelijke ongehuwde Belgen, en zij die na 15 november zijn gehuwd in de ouderdom van 18 tot en met 25 jaar – zij die geboren zijn tussen 1 januari 1890 en 31 december 1896 – in het niet-bezette gedeelte van West-Vlaanderen, Frankrijk en Engeland onder de wapens worden geroepen, behoudens de gewone uitzonderingen. Het besluit zal in werking treden op de dag der afkondiging in het Belgisch Staatsblad. De maatregelen tot uitvoering van het koninklijk besluit moeten op zijn laatst op 15 april e.k. zijn geëindigd.

Dagboek van de oorlog (KVdW).

Brussel, 6 februari.

Weer een afkondiging op rozerood papier: de tedere kleur, door het Generaal Gouvernement voor haar belangrijkste mededelingen uitgekozen. Deze is inderdaad van grote trefkracht: de blokkade van Engeland wordt erin gedecreteerd.

Ik ben in geen negen dagen op straat geweest. De geruststellende toestand van mijn zieke laat mij dit eerste, vlugge wandelingetje toe, en ik ben nog geen vijf minuten op straat, of ik sta in het groepje belangstellenden – altijd, op dezelfde plaats, op hetzelfde uur dezelfden – die het officiële proza staan te keuren. Zij lezen met nauwkeurige aandacht; van hun indrukken laten zij echter niets

blijken. Want wij hebben onze gelaatspieren alle reflexbeweging afgeleerd. Wij kunnen alles zien en horen met de onvermurwbaarheid van … laat ons zeggen: Thomasso de Torquemada, groot-inquisiteur. Althans, wij doen ons best.

Ditmaal kost het ons weinig moeite. Die blokkade, immers, kan ons vrij onverschillig laten. Een onmiddellijk, een klaarblijkelijk belang ziet de Belg er voor hemzelf niet in. Ik sprak, wel te verstaan, van een doorsnee Belg, de Belg van gemiddelde ontwikkeling op zijn Belgisch, met beperkte gezichtseinder, en die, materialistisch bijziend, van nature, door de omstandigheden welke hem van het overige der wereld zo goed als geheel afzonderen, nog kortzichtiger en, gevolg daarvan, eigenzuchtiger is geworden. Die Belg leest weinig bladen, en leest nooit de bladen die hem onpartijdig kunnen inlichten. In het plaatselijke krantje, dat hij wel leest, wil hij doorgaans niets zien dan de communiqués van de bondgenoten. Hun voordelen ziet hij door een vergrootglas; Duitse berichten worden niet dan door het grootste einde van de toneelkijker beschouwd, als er, wel te verstaan, maar enig geloof aan gehecht wordt. Tweede schifting: wat op het oostelijke oorlogsterrein gebeurt staat natuurlijk achter bij wat in het westen aan de gang is. Het vertrouwen van de doorsnee Belg in het Russische weerstandsvermogen en doorzettingskracht is onverstoorbaar, onverdelgbaar, zodat men ze maar laat begaan, en alle Duitse beweringen doorgaans ongelezen laat (tenzij men een herbergstrateeg is, wat verplichtingen meebrengt). Duitse overwinningen in het oosten worden dus met onverschilligheid bejegend. Het minste stapje voorwaarts van Belgische soldaten op Belgisch grondgebied neemt echter de afmetingen aan van een zeer grote overwinning. Hoe zou het ander kunnen? O, wij weten wel wat een eventuele terugtocht van de Duitsers ons nog kan kosten! Maar wij zijn nu eenmaal het vrijste volk van de wereld geweest, tot voor enkele maanden nog, en dat voelden zelfs bekrompen doorsnee

Belgen, en dat beseffen zij meer dan ooit. Vaderlandsliefde? Zij hebben ze eigenlijk nooit anders gekend dan als een ronkend woord met een geheimzinnige inhoud, waarin men hun had geleerd te geloven. Maar, gehecht aan een welzijn, dat uit hun dierbare onafhankelijkheid voortsproot, weten zij nu, dat men alleen nog in een halve provincie van het voormalige grondgebied het gevoel van die onafhankelijkheid ten volle mag beleven, is het dan ook onder de regen der houwitsers; zij weten dat een handvol Belgen ze verdedigen met een moed, die de tegenstander verstelt en met bewondering slaat; en met de hoop, die ze zich waarlijk geen moeite moeten geven om te behouden, huist in hen een betrouwen, dat te groter wordt bij elke doorgesneden prikkeldraad, bij elke stap door de modder, en zelfs bij elke poging van de vijand om vooruit te komen, daar zij er de rotsvaste onversaagdheid, de onoverwinnelijke taaiheid der eigen verdedigers in zien.

Zo staren zij zich blind op het enige stukje vaderland, dat nog aan de Belgen behoort, en door de Belgen met zulke dapperheid wordt verdedigd, met zulke wil en zulk beleid duimbreed aan duimbreed wordt uitgebreid. Zodat het nogal natuurlijk is, zo ze in de blokkade van Engeland het belang niet stellen, dat meer ontwikkelden en beter ingelichten in den lande eraan hechten. Men heeft dat dweperij genoemd. Ik, die van geen dweperij houd en, na deze zes volle maanden oorlog, de noodzakelijkheid van een realistische blik op de omstandigheden inzie, ik kan tegenover de bewering van Belgische lichtzinnigheid de zekerheid van Belgisch geduld stellen: een weemoedig, een ernstig, een halsstarrig geduld. Ik geloof dat het Augustus is, die eens schreef: “God is geduldig, omdat hij eeuwig is.” Zou de Vlaming, zou de Belg in het algemeen, ook deze die de geschiedenis van zijn land en van zijn volk niet kent, allicht de latente overtuiging der onverwoestbare eeuwigheid van eigen lands-, van

eigen volksaard bezitten, dat hij met zoveel moed, weze het dan ook gelaten moed, geduldige weet te zijn? …

7 februari.

Het is nog vroeg in de ochtend. Alle gordijnen nog toe. Het zoete, stille licht der kamer wemelt traag van schone, roze schemerschijnen. Een reet laat op het donkere mahonie der kast een gloeiende stofklaarte dansen; maar de spiegel is onroerend blinkend en zwart als git.

Mijn witte zieke zit al recht in bed, wasbleek, maar met een zuivere glimlach zonder pijn. Zij vraagt mij:

“Veux-tu monter les stores?”

Ineens is de kamer vol vloeiende, soepele en gelijke zon.

Ik sta aan het raam. Onhoorbaar is zij opgestaan. Er ruist een wit slaapkleed aan mijn zijde. Zij hangt, zelf verschrikt over haar waagstuk, aan mijn arm. Aldus staat zij, deze teder zonnige zondagochtend, voor het eerst op. Zij is zwaar aan mijn arm. Maar zij is rozig en ademt zoet: ik voel het.

Wij kijken door het raam. De dreef ligt onberoerd, alle keien blank en droog, en aan weerszijden ros van mulle ijzeraarde. De boomstammen groen van mosvlakken. En kijk, daar gaat een Duits soldaat voorbij, een der grauwen. Hij stapt parmantig, precies een echt soldaat (hij is van de Landstorm). En over de hoeks geplooide linkerarm draagt hij, richting kazerne, behoedzaam en fier, ruim dertig centimeter van zijn buikje, het vers uitgestoomde, schitterwitte uniform van een kurassier uit Bissing’s geleide.

Het is voorbij. Mijn zieke sukkelt weer naar bed, zinkt zalig moe in de kussens, en zegt: “Ik voel mij als genezen.” De dreef ligt weer heel eenzaam. Er gaat een schuchter klokje aan het klinken. Twee mussen vechten in de droge aarde.

Zondagochtend …

Na Victor Rousseau, is het Erens die mij uit mijn humeur brengt, en om gelijke redenen.

Ik zie in de krant, dat Erens in De Nieuwe Gids over Anatole France geschreven heeft en het bitterjammer vond dat deze niet meer schijven wil als artiest, maar nu geplaatst is op een bureau om de Bulletin de l’Armée te helpen samenstellen.

Dit laatste wist ik nog niet, en rechtuit gezegd ben ik er verre van “dit besluit van France een van de meest bedenkelijke verschijnselen voor de kunst” te vinden. Men moet, in “de stormen der wereldevenementen” werkelijk neutraal zijn, om Anatole France zijn postje in het Bulletin de l’Armée niet te benijden. En eerst wel, omdat hij op die wijze, en als letterkundige, aan zijn land, en zelfs aan heel de Frans lezende wereld, zeer belangrijke diensten kan bewijzen. Wij hebben in de loop van de oorlog kunnen vaststellen, op welke treurige wijze officiële bulletins zijn opgesteld. Ik spreek hier niet van het tendentieuze, het meer of min leugenachtige ervan. Dat is, aan de ene zijde als aan de andere, onvermijdelijk en haast logisch, en voor wie enige oefening heeft en lezen kan, is het trouwens bij vergelijking zo heel moeilijk niet, achter de waarheid te geraken. Maar dit is het juist: men geraakt er te gemakkelijk achter, omdat de officiële mededelingen doorgaans te onbeholpen, ja te naïef zijn opgesteld; de voorstelling is doorgaans van zulke aard, dat men er te licht de voorbedachte strekking van doorziet. Welk een voorrecht dan ook voor de schrijver, die niet onverschillig kan zijn aan de

gebeurtenissen, die ze onmogelijk volstrekt objectief kan beschouwen, zijn vaderland te mogen dienen met de pen: het wapen dat het best de buitenstaander van eigen goed recht vermag te overtuigen. Wij krijgen de Bulletin de l'Armée niet te lezen: als dit blad het voorrecht der medewerking van ene Anatole France werkelijk geniet, dan moet het heerlijk om te lezen zijn en kan het later, als van vrede sluiten sprake zal zijn, een doorslag ten voordele van Frankrijk geven, want niets bezit meer overredingskracht dan de schoonheid.

Is Frans Erens trouwens zo zeker dat Anatole France, door het opgeven van de eigenlijke literatuur – deze die geheel buiten de oorlog staat, die de oorlog negeert – er blijk van geeft, dat "de liefde voor de kunst" bij hem "vervluchtigd", dat "de artistieke neigingen inderdaad "weggewaaid" zouden zijn; dat hij werkelijk zijn post heeft verlaten? Er is in Frankrijk een letterkundige, Félix Fénéon heet hij, die een van de volmaaktste stylisten van deze tijd is. Die man heeft zich lange tijd bezig gehouden, in "Le Matin" van Parijs, al de gemengde berichten, hoe ingewikkeld ook, te condenseren in drie regels druks. Dit werden de gretig gelezen "Nouvelles en trois lignes": het pittigste, het beste Franse proza dat geschreven werd, en waar Fénéon, niet minder trouwens dan zijn bevoegde lezers, zeer zeker evenveel artistiek genot zal aan hebben gehad, als Zola aan de twintig delen van de Rougon-Macquart's. En zo laat het geen twijfel toe, dat Anatole France zich een even perfect artiest zal tonen in de Bulletin de l'Armée als, bijvoorbeeld, in de Bergeret-reeks: toch ook tot kunst geworden actualiteit.

Dat het gebaar van France weergaloos is; dat men het in vroegere tijden nergens en bij niemand terugvindt? Maar in welke tijden vindt men ook een oorlog terug als de tegenwoordige? Meer nog: in welke tijden had de oorlog zulke onmiddellijke weerslag op de gemoederen, door de vlugheid en de menigvuldigheid der

mededelingen? Zelfs met 1870 gaat een vergelijking niet op, hetgeen uitlegt hoe een Liebermann, die zich thans verwoed aan de gebeurtenissen interesseert, al is hij intussen een grijsaard geworden, in ’70 tegenover de oorlog vrij koel bleef.

Frans Erens ziet, van uit zijn neutraal standpunt, niet in, dat het een vaderlander, in de oorlog betrokken, onder de gegeven omstandigheden volstrekt onmogelijk is geworden rustig te gaan zitten pennen aan een fijn bedacht geschiedenisje. Hij moest nochtans weten dat een schrijver, of hij het wil of niet, steeds zijn tijd ondergaat, en dat zelfs hij, die zijn tijd en zijn werk negeert, daardoor alleen reeds de invloed bewijst, die de tijd op hem heeft. France schrijft geen romannetjes meer; de reusachtige gebeurtenissen, de geweldige levensomwerping, die de wereld doorlijdt, hebben hem walg ingeboezemd voor de laffe verhaaltjes, die hij in een te gemakkelijke vrede verzon en verzorgde. Hoe goed begrijp ik hem!

Is dit nu een literaire zelfmoord te noemen? France mocht het aldus hebben bedoeld: hij zou niet in staat zijn hem te plegen, eenvoudig omdat de geest onsterfelijk is, en het talent van France toevallig ook. Hij wijdt geest en talent aan het Bulletin de l’Armée: gelukkige Bulletin de l’Armée! En hoe zou ik het verkiezen, mijn zwakke middelen voor zulke vaderlandse taak aan te mogen wenden, dan aan dit passieve, dit negatieve dagboek vol angstige verveling …

10 februari.

Weer twee doden: de talentvolle Belgische Prosper Henry de Vos sneuvelde aan het front; onze Emile Polak bezweek, in zijn tweede vaderland, aan de idiote ziekte.

De eerste heb ik persoonlijk niet gekend. Maar ik las van hem een paar boeken, die, bij de gebreken die de jeugd eigen zijn – hoed u

voor vroegrijpe auteurs – eigenschappen van sterkte en breedheid bezitten, die de schrijver in de toekomst een eerste plaats onder onze Franse letterkundigen zouden bezorgen, en sedert enige jaren al de aandacht eisten en vestigden. En dan, hij zag verder dan zijn dorp, en moge het waar zijn dat de Belgische literatuur, zo Franse als Vlaamse, een goed deel van haar faam dankt aan het regionalisme, ja zelfs aan het particularisme van haar schrijvers, het blijft niet te minder heuglijk dat zich de horizonten tot wijdere vergezichten hebben uitgebreid. Daar had Prosper Henry de Vos met onmiskenbaar talent aan meegeholpen, en veel meer nog mocht van hem verwacht worden.

Ik weet niet, of ik mag zeggen dat ik een vriend van Emile Polak ben geweest. Wij hebben elkaar niet zeer dikwijls ontmoet; en dan … nu ja, hij was geloof ik een schuchtere, die zich als ik niet gauw overlevert aan uitbundige vriendschapsbetogingen. Wantrouwen? Neen: een zekere vrees, misschien wel voor ontgoochelingen, en die niet zelden spijt nalaat. In alle oprechtheid: het spijt mij, dat ik de geboden gelegenheid tot intiemere omgang met Polak heb laten voorbijgaan, want ik had heel veel sympathie voor deze zeer echte dichter, en ik geloof wel, dat ook ik hem niet onverschillig was. Wat zijn wij, met al onze onverdedigbare, trouwens onverklaarbare terughouding, soms wreed voor onszelf! …

Ik heb het eerste bundeltje van Polak: “Les sentiers du Silence”, weer ter hand genomen, het aristocratische, goud-en-blauwe boekje. Hij had het mij gestuurd, … om andere redenen, durf ik hopen, dan omdat ik deel uitmaakte van de jury, door de provincie Brabant aangesteld tot keuren en bekronen van de beste boeken, in het jaar uitgegeven. Het boekje was pas verschenen, of de leden der jury, die ik rond die tijd ontmoette, waren het eens: het moest één der literaire prijzen krijgen, zo ver stond het, in zijn bescheiden oprechtheid, in zijn beminnelijk edele eenvoud, boven het meeste

dat vooralsnog ingezonden was. De oorlog is toen uitgebroken. Van literaire prijzen is geen sprake geweest. Wij hebben aan Emile Polak niet kunnen bewijzen hoe hoog wij zijn schone gaven schatten …

Ik herlees zijn verzen. Ze zijn niet zeer persoonlijk; ze zijn gratievol. Van sommige dichters kan worden gezegd, dat zij hun personaliteit niet uiten in de rechtstreekse klank van hun vers; dat men ze veeleer zal vernemen in een soort onderklank, in de nauwelijks hoorbare bijklank, die door de uitgesproken, de onmiddellijk waargenomen klank gewekt wordt, en in zijn bescheidenheid soms langer naleeft dan die klank. Wie aandachtig naar de zang van een viool heeft geluisterd, weet wat ik wil zeggen. Uit die bijklank alleen zal men de persoonlijkheid van Lamartine in diens vers vernemen. Dieper nog, en misschien echter, schuilt de persoonlijkheid van Marceline Desbordes Valmore in haar weleens vormbanale gedichten. Emile Polak zou het mij zeker niet kwalijk hebben genomen, dat zijn verzen, waar ik naar het muzikale, het onderbewuste wezen van hun dichter zocht, aan Lamartine en de arme Valmore deden denken …

Ik heropen het boekje nogmaals. En ik herlees het aanvangsepigraaf:

> “La vie n’est autre que départs
> Et tout départ est comme un deuil.”

Arme jonge vriend, die onbewust allicht, uw lotsbestemming hebt geschreven …

11 februari.

Mijn zieke komt voor het eerst in de lucht. Tegen de hemel vol miljoenen tintelingen, de glorieuze voorjaarshemel, die mijn borst met al de blijde kracht van jonge Helleense goden vult, staat zij, schraal en pover in haar zwart gewaad. Maar op het ivoren gelaat en

de blinkende gespannenheid der huid komt, bij de ademende glimlach, een wazig blosje spelen van de nakende genezing.

Stel u eens voor: het is ons voortaan verboden, bij officieel besluit, zeugen die gaan baren, zwijnen van beider kunne, maar minder dan zestig kilo “levend gewicht wegende”, en vrouwelijk kalveren, tenzij ze zich ongeschikt voor het moederschap tonen, aan het slachtersmes over te leveren.

Ik weet niet, maar ik voel mij bijzonder weemoedig gestemd vanavond.

De economische toestand van België.

Brussel, 23 februari.

In verband met hetgeen de Berlijnse correspondent van deze krant meldde (ochtendblad van 22 februari) over het gebrek aan machines, speciaal draaibanken, waarin Duitsland gedeeltelijk voorziet door deze uit België te rekwireren, is het volgende besluit van de gouverneur-generaal in België van 17 februari van belang.

1 Uitvoer buiten België van machines, bestemd tot het bewerken van metaal, is verboden. Alle pogingen om zodanige werktuigen uit te voeren, zullen inbeslagneming met zich meebrengen.

2 Uitzondering wordt gemaakt voor die machines, welke op bevel van de gouverneur-generaal uitgevoerd worden.

3 Dit besluit treedt terstond in werking.

Van groot gewicht is ook het zojuist bekend gemaakte besluit over het verkeer tussen België en ons land, dat vertaald aldus luidt.

I Van België naar Nederland.

A Paspoorten mogen alleen worden afgegeven door de pasbureaus van Brussel, Antwerpen, Hasselt, Luik, Verviers en Tongeren.

Geen pasbureau mag paspoorten uitreiken aan inwoners van een grensprovincie, zo deze provincie een pascentrale bezit.

B Paspoorten voor Nederland moeten in het algemeen slechts verschaft worden voor zover het gewichtige algemene belangen of spoedeisende persoonlijke zaken van vertrouwenswaardige particulieren betreft. Deze voorwaarden moeten nauwkeurig onderzocht worden. De duur der vergunning mag slechts kort zijn en veertien dagen niet te boven gaan. De geldigheidsduur moet zeer duidelijk op het paspoort worden aangegeven. Voor het geval het verlenen van een pas bij uitzondering zou gevraagd worden voor andere redenen of voor een herhaald overschrijden van de grenzen (bijvoorbeeld, wanneer het een aanbeveling van vreemdelingen door hun consul en dergelijke betreft), behoeft men een bijzondere machtiging van het gouvernement generaal.

C Elk paspoort moet de plaats aanduiden, waar de grens overschreden kan worden, en geeft in het geheel geen recht deze elders te overschrijden.

D Paspoorten behoren geweigerd te worden aan alle Belgen tussen 16 en 45 jaar oud, die voor de krijgsdienst geschikt zijn. Voor het geval een zodanig persoon een borgstelling zou aanbieden, moet de aanvraag voorgelegd worden aan het gouvernement generaal, vergezeld van een in bijzonderheden afdalend verslag van het burgerlijk bestuur.

E Men mag volstrekt geen indirecte paspoorten naar Nederland afgeven, zoals bv. een pas naar Aken, met het doel van daar naar Nederland te reizen.

F Voor de betrekkingen tussen Nederlands-Belgische grensgemeenten gelden slechts de bijzondere voorschriften, door de wederzijdse regeringen uit te vaardigen.

II Van Nederland naar België.

A Alleen bevoegd zijn: de Duitse legatie te ’s Gravenhage, de consul-generaal te Amsterdam en de pasbureaus te Rotterdam, Vlissingen, Roosendaal en Maastricht.

B De paspoorten mogen slechts afgegeven worden voor de reis naar België, niet voor heen en terug.

De aandacht der reizigers behoort op dit punt gevestigd te worden. In bijzondere gevallen, bij wijze van uitzondering, moet de goedkeuring van het gouvernement generaal (pascentrale) aangevraagd worden, vooraleer men overgaat tot het uitreiken van een pas, geldig voor de heen- en weerreis. De consuls zijn verplicht onmiddellijk de pascentrale op de hoogte te stellen van elke uitreiking van een pas, aan een Belg gedaan, opdat een paspoort voor de terugreis, zo nodig, geweigerd kan worden.

C Het terugkeren in België is, in beginsel, aan elke Belg vergund, vooral aan hen, die geschikt zijn voor de krijgsdienst, uitgezonderd aan misdadigers, souteneurs en dergelijke.

Elke aanvraag om terug te mogen keren naar verwoeste plaatsen, is af te raden.

De terugkeer van Belgen en onderdanen van onzijdige staten moet vergemakkelijkt worden door aan deze personen de nodige legitimatiepapieren af te geven of door hun zo nodig nieuwe papieren te verschaffen.

Zoals men ziet, is dit besluit ingegeven door de begeerte om dienstplichtige Belgen binnen het land te houden, maar ook door de wens, zoveel mogelijk de bewoners van België weer naar hun haardsteden terug te roepen. Zeer verstandig is de opmerking, dat de terugkeer naar het verwoeste deel van het land af te raden is, daar, zoals nu wel algemeen wordt toegegeven, een zekere ellende de terugkerende in die streken wacht, getuige hetgeen te Dendermonde en elders gebeurt.

Voor ons Nederlanders opent het bepaalde in art. I, B., mits wat breed opgevat, de mogelijkheid, dat ten onzen opzichte de scherpte van het passenstelsel wat zal verzacht worden. De hoop is daardoor gewettigd, dat feiten, als het weigeren van een pas aan de voorzitter der Nederlandse Vereniging van Weldadigheid te Brussel, die, ten bate van 1200 behoeftige Nederlandse gezinnen in België, met het Koninklijk Nationaal Steuncomité een bespreking moest gaan houden, zich niet zullen herhalen, hetgeen zeer wenselijk zou zijn.

Het verkeer per schip is ook nader geregeld door een reglement van 14 dezer, dat zegt:

1 Om het verkeer op de binnenwateren te vergemakkelijken en te bewaken is een havenkommandantuur gevestigd te Antwerpen en havenbeambten te Luik, Namen, Brussel, Charleroi, Turnhout, Temse, Boom, Petit-Lanaye, Smeermaas, Mechelen en Leuven.

2 Het personenvervoer is slechts toegelaten op schepen, die daartoe vergunning hebben van de gouverneur generaal.

3 Scheepspapieren worden uitgereikt door de in het eerste artikel genoemde autoriteiten.

4 Paspoorten voor het verkeer te water worden slechts afgegeven door de overheden, welke voor afgifte der paspoorten zorg dragen.

5 De havenkommandantuur en de havenambten geven gratis uitgebreide reglementen voor in- en uitvoer, laden en lossen, overladen, enz.

Dinsdag 9 maart 1915 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Naar aanleiding van de mededeling aan de Belgische vluchtelingen te Haarlem, dat aanstaande maandag ten minste 500 van hen naar België moeten zijn teruggekeerd, en dat zij anders naar een kamp zullen worden overgebracht, hebben zich heden 70 uitgewekenen aangemeld om donderdag naar België terug te keren.

Belgische kinderen.

Hedenochtend is de heer Kellenaers van het Leidse R. K. Huisvestingscomité, met 102 kinderen uit België te Roosendaal aangekomen. Deze kinderen zijn grotendeels afkomstig van het zwaar beproefde platteland der provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, en wel vooral uit de dorpen Wilrijk, Deurne, Grembergen, Lebbeke en Waasmunster.

Vooral de kinderen uit deze laatste plaats, waar de armoede groot is, zagen er ellendig uit.

De kinderen werden voor de nacht van maandag op dinsdag liefdevol opgenomen en verpleegd door het Belgische Rode Kruis in de Kievietstraat te Antwerpen. Dit nieuwe doorgangshuis is een grote aanwinst voor het comité.

De kinderen zijn uit Roosendaal onder geleide vertrokken naar Sint Oetenrode, Boxtel, Sevenum en Echt, waar ze allen bij particulieren geplaatst worden.

Londen, 9 maart. Een correspondent in het algemene hoofdkwartier der Britse troepen in Frankrijk meldt, dat het westelijke front uit één enkele loopgraaf bestaat, welke zich als een rivier kronkelt van Belfort tot de Belgische kust. Daaraan liggen de Britse troepen over een frontbreedte van ca 25 mijl. “De laatste paar dagen heeft men mij op verscheidene punten van het front de belangrijkste plaatsen laten zien. Een van de merkwaardigste posities in de Britse linie is het Ploegsteertbos ten oosten van Bailleul. De Britten noemen het “Plugstreet”. De strijd om het bezit van dit bos is bij de aanvang van de winter begonnen. Het bos is ongeveer 1 ½ km lang bij 800 m breed. De Duitsers hadden daar schijnbaar zo onneembare sterke prikkeldraadversperringen aangelegd, dat het leek of er geen doorkomen aan was. De Britten noemden daarom die positie “de vogelkooi”. De Duitsers daaruit te verjagen was een lang, moeilijk en duur werk; maar op het eind werden zij toch verdreven. Toen wij naar het bos wandelden zakten we bij elke stap tot de enkel in de modder.

In het bos liggen overal planken. De troepen die het bos bezet houden blijven steeds op de planken, zoveel zij maar kunnen. Stappen zij er per ongeluk naast, dan betekent dit, dat zij tot hun middel in de smurrie tussen de boomwortels zakken. Men kan dus niet van de planken af, en bovendien is het gehele bos als doorweven met een netwerk van prikkeldraad. Niettemin zijn de soldaten in de beste stemming. Zij hebben de plankweggetjes gedoopt naar de bekendste Londense straten. Zo kwamen wij het bos binnen langs “Regent Street”, kwamen door “Oxford Circus”, en “Piccadilly”, en gingen vandaar verder door “Fleet Street”. Intussen waren overal om ons heen de onzichtbare scherpschutters lustig aan het “poffen” op de Duitsers, wiens schutters eveneens druk aan het vuren bleven. Ik

vroeg aan een soldaat hoe hij het hier vond, en hij antwoordde, “dat het de beste verblijfplaats is waar hij nog geweest was, omdat de bomen tenminste enige beschutting vormden tegen het weer, en er ruimte was om zich wat te vertreden”. Wel is het gevaar om te worden geraakt hier groter dan in de loopgraven, maar daar zien de soldaten niet tegen op.

Een merkwaardigheid van dit bos is, dat het vrij diep in de Duitse linie vooruit springt, zodat aan beide zijden ernaast de Duitsers liggen.

Toen ik het bos verliet, was de avond reeds gevallen; ik begaf mij naar de loopgraaf en maakte toen in ernst kennis met de modder, die mij van het hoofd tot de voeten “in kaki stak”. Elke paar meter vonden wij een soldaat op post met het geweer in de aanslag en klaar om bij de minste verdachte beweging los te branden.

Gedurende onze terugwandeling duurde het schieten al maar door.”

Berlijn, 9 maart. De Lokal Anzeiger verneemt uit Brussel: De stroom in de Schelde heeft het stoomschip Gneisenau, dat de bondgenoten voor Antwerpen midden op de rivier hadden laten zinken, verplaatst, zodat er nu aan beide zijden schepen van dertienduizend ton vrij kunnen passeren. Een Duitse maatschappij zal binnenkort de Gneisenau vlot brengen. Alle in de haven liggende schepen, die door Belgen en Engelsen beschadigd zijn, worden hersteld.

Keulen, 9 maart. Volgens de Kölnische Zeitung heeft de Duitse gouverneur generaal in België aanleiding gevonden Ganzels, de directeur generaal in het ministerie van financiën; Nikodeme, de directeur der douanen te Luik; Prejot, de inspecteur der douanen, aldaar; Massard, controleur der douanen te Welkenraedt, en Tousset, controleur der douanen te Visé, in hechtenis te laten nemen omdat ze weerbare Belgische douanebeambten naar Nederland

hebben laten gaan om dienst te nemen in het Belgische leger. De aangehouden ambtenaren worden, ingevolge de Duitse wetten, beschuldigd van landverraad, een misdrijf waar zware straf op staat.